

**Akha Reader Culture
Herbal Medicine
Book 3**

Akha Book 3
Herbal Medicine
By Mooh Dzurh

Muuhf Zahv Nahf Gahf:

Nahf lahf nahf, oohxv mahxf gkawxv urh loh xv ehf mahv doohf neeh, auhv auhv-ehf tsauhf tsauhf-ehf nahf urh meh. Seehv pyehf huuhv lahf hawf nahf urh meehf neh joeuh loeuh neeh dohxf lay urh meh. Muuhf oohv dtehxv-ehf oohv urh nahf, pyoohf loh hawf shuuhf loh dawxf hawf neh, yah chjeehxf zahv auhf nyeehv bpahxf durhxf bpahxf hawf, yaw lauhf lauhf rgeh ngeh neh yah gkahxv oohxv urh meh. Pyoohf loh shuuhf loh mahv jyahxf nahf, shuuhf lah xv behv hawf, deh gah meh byahxf dawxf hawf neh gkahxv oohxv nyah uuh meh.

Ahv gahf nahf nahf, ahv gahf joeuh loeuh neeh dohxf lay urh meh.

Yah pyoohf neh gkahxv oohxv urh mahv ngurhf nahf, bah lah nyeehv seehv smmf seehv yah shurhv urh meh.

Yah pyoohf neh oohxv urh nahf, yah pyoohf shahv jeehf mahv dzahv neeh bah lah nyeehv seehv smmf seehv yah shurhv urh meh. Dzah haw, pahf pyurh xv lahf nahf oohv haw lehf, yah lah byohxf urh meh. Smmv bpohxf gkurhxf yah oohv meh.

Muuhf Mehv Dzauhv Gahf Gkurhxf Layf Nahf:

Tsuuhxv gauhv chjeehxf nyawxf

Ceehf sahxf deehv poohv

Jahv sawxf tauhv gayf. Lehf yah lehv hmmv meh.

Hkoeuhf Nahf:

Yehf mah zahv auhf muuhf doohv mahv beeh dauh;

Sahf mah zahv auhf muuhf dzauhf mahv beeh dzohxf;

(?)

Seehf sah zurhf heehv poohv neh

Muuhf gohxv deehv bpahxf,, muuhf lah xv deehv ghkoeuhxf

Muuhf kuuhf deehv ghkeh xv,

Muuhf mawf deehv bpahxf nyahf;

Tsuuhxv gauhv zurhf chjeehxf nyawxf,

Muuhf gohxv tehv bpahxf,

Muuhf myahxf tehv beh xv,

Muuhf bawf tehv bawv,

Muuhf mehv tehv pyahv nyahf.

Muuhf lahxv tehv ghkoeuhxf
Muuhf kuuhf tehv ghkeh xv,
Muuhf mawf tehv bpahxf nyahf.
Jahv sawxf zurhf tauh gayf,
Muuh gohxv tauhv bpahxf
Muuhf myahxf tauhv beh xv
Muuhf mehf tauhv yehv
Muuhf bawf tauhv tsoeuhv,
Muuhf mawf tauhv ghkeh xv nyahf,
Muuhf lahxv tauhv ghkoeuhxf nyahf,
Muuhf kuuhf tauhv ghkeh xv nyahf;
Yehf mah zahv auhf muuhf doohv mahv beeh dauh
Sahf mah zahv auhf muuhf dzauhf mahv beeh dzohxf urh lay.

Oohv jeehf yah rgoeuh pyeh xv neh muuhf ooh xv bpah xv bpahxf nyahf,
Muuhf myahxf bpah xv beh xv nyahf,
Muuhf mawf bpah xv baw xv nyahf,
Muuhf lahxv bpah xv ghkoeuhxf
Muuhf kuuhf bpah xv ghkeh xv nyahf.
Yehf mah zahv auhf muuhf doohv mahv beeh dauh sah f mah zahv auhf muuhf dzauhf mahv beeh dzohxf
urh lay.
Teehv jawf ooh xv law mmf, tee hv zeehf nyah bah oh xv lawv mahv beeh mmf,
Teehv jawf oh xv law chjah xv
Teehv zeehf nyah bah oh xv lawv mahv beeh chjah xv;
Hkoeuhf rgahv nyah---bahv zehf zahv auhf.....

Oohv mahxf auhf tauhv tauhv-ehf yah tohf urh meh.

Chjahxf bpah xv (bawf tsauhv chjahxf bpah xv)

Dawv pehv bpooh xv hawf yah beeh dawf meh.

Ahxf chjoohxf mahv ngurhf nahf mahv yah dawf eh.

Burh toohv dtoeuhxf ghkaw xv muuhv,
Burh sahxf dtoeuhxf ghkaw xv muuhv.
Dtoeuhxf nayf dtoeuhxf ghkaw xv muuhv.
Ahv kuuhv oohv hkahv cheehf neeh ahf bawf
bpooh xv hawf yah beeh dzuuh xv urh meh.

Oohv mahxf ahf dzevh-ehf gkawxv nahf, cheehf neeh hkoeuhf nyeehv neh smmv neh dzahv nahf jeehf tahv layf urh meh.

Muuhf Zahv Jyahxf Rgahv Yawv Yawv Jayv:

Bawf tsauhv byehxf zahv
Chehf koohf loohf dawv pehv
Awxv-ahxv tauhv hkohv cheehf neeh
Bpoohxv hawf yah dawf urh meh.

Oohv Tsoeuhv Yaw Ghkahxf-ehf Tsoeuhv Gahf:

Bawf tsauhv byehxf zahv
Pawv chooh chehf lah xv jooh.
(Chahv kah ahf pawf auhf doohf urh meh.)
Awxv seehv gkhohv doohv cheehf
Murh durhv bpoohxv hawf yah beeh dawf meh.

Pawv Chooh Chehf Lah xv Jooh Yaw Nayf Jayv.

Dtawxf mah dtawxf gehf
Nghah nayf ahf bawf hkehv chahv auhf deh xv urh.
Ahv chawv neh jahv neh xv pyehv urh nahf turh bpoohxv hawf yah dawf meh.

Nyawv Nahf Gahf:

Doh xv yawf ahf bawf choeuhf tsehxf hawf
Ahf lawf uuhf nyoeuhf yaw deh xv nyeh xv oohxf neh yah beeh sheehf urh meh. Booh xv eehf urh nahf maoohf soeuhf sheehv neh lah kurhv hawf yah leh xv urh meh.
Ahv nyohv nyohv guuhv dtahxf gahf jeehf leh xv nyah urh meh.

Seehv Pyehf Huuhv Lahf Urh Gahf:

1. Jawv rgahf lah mah dawv pehv
2. Chehf koohf doohf dawv pehv
3. Awxv-ahxv tauhv ghkohv ahf neh yaw nayf jayv. Hurh smmf jayv bpoh xv hawf dawf urh.....

Sahv Tsauhv Sahv Bpaw xv Poohv Gahf:

(doohv gkahv chjehxf chjehxf-ehf dohxf gahf)
Meehf tsahv sahv tsauhv
Meehf tsahv sahv bpaw xv dawxf

Meehf Doohv Soohxv Gahf:

Nyohv kay boeuhv soohxf mawf yah dawxf lauhv meh.
Mahv rgahv layf nahf hauhv tsay yah dawxf lauhv meh.
Meehf doohv soohxv, sahv tsauhv sahv bpawxv poohv, oohv tsoeuhv tsoeuhv.
Doohv Cheehf:
Chehf koohf loohf
Tauhv gkhohv cheehf neeh,
Bawf tsauhv byehxf zahv,
Cheehf bpahxv dohxf nyohxf
Hkavh hmmf pyahv kuuhf.....

Yawv Jawf Nah Nuuh Mah Lauhf gahf:

Hauhv tsay
Loh sheehv
Yahv urh sheehv, kurhv hawf yah beeh dawf meh.

Mawf Doh Doh Lauh-ehf Sheehv Dauhv Layf Urh Gahf:

Ahf bawf neh gah dmmv mah neh lehv urh lohf etc.
Sheehv dawxf dzeh urh ahv
1. Loh sheehv
2. Myohxv sheehv
3. Lauhv tsay
4. Chjawxv jeehf chjawxv rgahxv bauhv dahv
.....uuhf shoeih beeh dawf neh, hurh durhv yah beeh dawf meh. Sheehv mahv beeh ymmf layf urh rgahf
doohv
(Hauhv tsay loh sheehv, yahv urh sheehv) yah beeh dawf meh.

Yahf Meehf Nahf Lahf Urh Gahf:

Yahf auhf ah duuh neh hkahf kah tahv urh jayv shoh hawf.
Yahf chmmf oeuhv choeuhf meehf tsahv yoohf hawf
Gahf mah gah tsmmf smmv tsmmf meehf tsahv yoohf neh
Tsawv bpooxf dawv hawv (guuh layf neh gah bpahxf lay urh durh.)

Yahf urh yahf meehf ngah lawf nahf turh durhv yah gkahxv oohxv meh.

Eehf kauhf urh yahf meehf ngurhf nahf.

Dzawv guuh dzawv nyah ah duuh neh hkahf kah urh yah dawxf meh. Hkoeuhf nehv-ehf pehf shuuhf urh ahf bpahxv yah dawxf chaw urh meh.

Hauhv Tsauhf Tsauhf Sheehf Yaw Urh Gahf:

Byahxf yauhv urh sheehv
Awxv mmv awxf shahv yoeuhv

Tsohxv Chjehxv Yaw Urh Gahf:

Tsohxv deehv seh xv urh tsawf hahv urh shahv yoeuhv (better)
Jayv zahv urh shahv yoeuhv
Tsohxv deh urh ahf bawf
Mahv jyahxf nahf teehv bpahxf sheehf teehv bpahxf deh xv urh ahf bawf dawxf nyah meh.
Guuhv tsohxv (or) loh tsohxv (or) shmmf tsohxv gurh xv nyah meh.

Dawxf ngeh neh - ahv gurh jayv leh f mahv seh xv urh meehf neh yawv jayv nah rgahf doohv shahf noehv hawf yah dawxf gkoohxv urh meh. Yah shahf noehv urh durhv ahv.

Tsohxv chjeh xv ngah lohf...lahv dtahxf hauhv chauhf dtehxv mahv seh xv; lahv ohxf hauhv chauhf mahv seh xv; hauhv chauhf chauhf sheehf mahv seh xv, leh f hurh myahxf jayv urh rgahf doohv yah shahf noehv urh meh.

Oohv tsuuh xv oohv bymmv smmf bymmv,
(awxf-mm v, awxf, tsohxv deehv seh xv urh tsawf hahv shahv yoeuhv, guuhv tsohxv)
Ngah nayf smmv chjoeuhxf
Mehf mah dawv byoohv, (meeh dzayf gawv yoeuhv)
Ngahv baw law oohv doohv;
(ngahv dayf ghkaw xv gurh xv nyah)

Tsohxv chjeh xv dtehxv nahf yaw lauhf dtehxv-ehf lauhf urh meh.
Dahv ohxf hauhv tsauhf ngah leh f nahf yaw tseh xv ah.
(Murh gahf byahxf yauhv urh sheehv yah dawxf urh meh.)

Uuhf Juuhf Nahf Gahf:

Mehf mah ahf seh xv dzahv urh jayv,
Ngahv baw law neh ooh xv nyah urh meh.
Guuhv Tsohxv:
Mahf mahf yaw deh xv ngah leh f nahf.

Ngah nayf durhxf tsehxf hawf rgohxf dahxf deh xv meh. Meehv seehv meehv gkahxf auhf jeehf rgoeuhv urh meehf neh, yaw muuhv teehv jayv meh. Lah xv hkoeuhf mahf byoeuh dauhf urh hkoeuhf, ahf nayv neh soeuhv auhf hawf dzah haw ngeh, lah xv hkoeuhf hawf lah xv nyeehf teehv gkawxf deeh jyahxf urh meh.

Turh durhv dawv dtawxf dawxf hawf oohv ngeh mahv tahv layf ngah leh f nahf, yah chjeehxf nyeehv mawf nyeh xv hawf ngah nayf maw lawv yah pyehv urh meh. Mehv ehf yah mehv ghkoh xv-eehf urh meh.

Dawv Tayf Tayf Gawxf Lurh xv Urh:

Meehv loh v loh v uirh ngah loh f

Meehv loh f loh f urh ngah lah v

Meehv loh v loh v urh mahf-eehv burh tsauhf toohf awv lawf

Meehv loh f loh f urh mahf-eehv burh tsauhf yaw xv awv lawf;

Gahf hkauhf seehv hkahv lah xv dtoohxf beeh dzahv lawv ayv, leh f ehf neh, seehv hkahv ahf seehv yah beeh dzahv leh xv meh. (tsawv toohf hawf chjeehxf dtehxv ah.)

Hkehv Meh Nahf Gahf:

Ahv mauhf mauhf shaw mahv shahv-ahf

Ahv guuhv law mauhf mahv beeh choeuhf,

Ngahv zahv loh mah mahv beeh myurh xv,

Ngahv zahv loh mah myurh xv ehf law nmmf,

Ahv guuhv law mauhf choeuhf ehf law nmmf,

Ahv mauhf mauhf shaw mahv shahv ahf.

Maw oeuhf yehxf sahf uuhf dteeh xv hkmmv neh,

Uuhf rgoeuh hkmmv neh hkmmv nyahf day.

Uuhf chjoohxv auhf tohf neh, beeh myoohf beeh dawf urh dtehxv meh. Hkoeuhf nahf cheehf choeuhf cheehf neeh yah beeh rgoeuhv meh.

Neh xv Zahv Boh Dzeh Shah Urh:

Yaw awv teehv jayv ahv, ahf nayv ngawv ghkeh xv hawf, smmv dmmf ngawv dmmf neh,, smmv ghkoeuhxf ngawv ghkeh xv hawf smmf hmvv leh v hmvv hawf neh (goohv looh goohv loohf, goohv loohf soh f haih) (3 Times) Leh f smmv bpohxf tohf neh, hkahf poohv lah f urh gahf ahf nayv neh surhxf dzeh urh dtehxv meh. Ahv gahf nahf urh ghkaw xv turh loh xv-ehf jauhf urh dtehxv meh.

Yaw mauhf teehv jayv ahv:

Gahf rgoh xv jawf ahv, loh dzeh mmf leh f rgeh daw nmmf,

Yehf mah zahv auhf boh lawv tahv beeh dzeh lay,
Gahf Dtahxf jawf urh neh xv mawv ahv mah, guuhv rgoeuh seehv neh dzeh lehf rgeh law nmmf,
Guuhv rgoeuh seehv neh dzeh ngeh,
Choohv mah boh boohf seehv neh, meehf mah dahv yawv jeeh neh shah nyahf.
Loh bauhv lauhf cheehf jyahxf. Gahf oh xv jawf urh meh choeuh ahv mah, soohf rgoeuh seehv neh dzeh law mahv seehv.

Yehf mah zahv auhf oh xv tseh xv law mahv seehv
Yehf mah zahv auhf oh xv lawv mahv beeh chjah xv;
Gahf oh xv jawf urh neh xv choeuhf ahv mah
Soohf rgoeuh seehv neh dzeh ngeh
Choohv mah loh boohf seehv neh, meehf mah dahv yawv jeeh neh shah nyahf.
Soohf bauhv ahv lauhf cheehf jyahxf
Choohv mahv loh boohf seehv neh, meehf mah dahv yawv jeeh neh shah nyahf.
Soohf bauhv ahv lauhf cheehf jyahxf.
Choohv mah loh boohf seehv neh, meehf mah dahv yawv jeeh neh,
guuhv rgoeuh seehv neh dzeh nahf, guuhv bauhv lauhf cheehf jeeh yah xv,
Soohf rgoeuh seehv neh dzeh nahf, soohf bah auhf shah ghkoh xv jeehf neh.
Mmf urh rgahv shahf urh choeuhf day lehf

(?)

Pyahv dohxf tseehf neh dzmmv lawv
Guuhv chjeehxf mahv koohf, nyah peehf mahv dzahv
Uuhf tsayv urh meehf shawf peehf tohf lay ngeh rgahv day.
Lehf sah v urh meh.

Turh tohf ngeh dahv yawv smmv jeeh mahf-eehf hkahv boh boohf smmf seehv lehf rgohxf hawf neh neh xv zahv loh dzeh shah-eehf urh meh. Ahv kuuhf ghkaw xv nahf lahf nahf poohv lahf nyah urh meh. Ahv yawv bpohxf yawv, dahv yawv hawf urh hkahv loh boohf lehf nyeh xv tehv hawf neh hkahf nahf gahf deh v seehxf hawf shah deh urh dteh xv meh.

Neh xv Myahv Rgawf Urh:

Yehf mah zahv auhf oh xv lawv chjah xv lahf nyah
Sahf mah zahv auhf goohf gah lahf nyah jayf.
Yehf meh zahv auhf myahv lawv burhxf lahf nyah jayf
Sahf mah zahv auhf myahv lawv burhxf lahf nyah jayf
Yehf mah zahv auhf myahv lawv mahv beeh burhxf
Ahv kahf hoh bahv nyahv neh burhxf law mahv seehv ahf
Ngahf rgohxf hkmmf myahv neh rgawf nyahf,
Dawv dzmm myahv neh burhxf law mahv seehv ahf,

Ngahf dzawv koohv myahv neh rgawf nyahf,
Chawv dauhv myahv neh burhxf law mahv seehv ahf,
Dawv gaw nyahv neh rgawf nyahf
Pooh mah myahv neh burhxf urh mahv seehv
Rgahv mahv myahv neh rgawf nyahf,
Pooh dauh lauh neh burhxf urh mahv seehv,
Rgahv dauhv lauh neh rgawf nyahf
Lawf kauhv myahv neh burhxf urh nahf
lawf kauhv myahv neh burhxf urh nahf
Lawf bauhf nyahv neh rgawf nyahf,
Lahxv churhv myahv neh burhxf
Churhv eehf nyahv neh rgawf,
Churhv zurhf myahv neh burhxf
Zurhf dahv zurhf tsohxf myahv neh rgawf nyahf,
Churhv dmmv nyahv neh burhxf law mahv seehv ahf,
Churhv mmv myahv neh, dmm gaw myahv neh rgawf nyahf.
Churh hkauhf myahv neh burhxf law mahv seehv ahf

(?)

Hkehv dmmv myahv neh rgawf nyahf

Oohv byah byah mohv byah mohf ahv taw,

Shahv auhf burhxf lehf burhxf law mahv seehv

Yehf mah zahv auhf myahv lawv mahv beeh burhxf lay.

Sahf mah zahv auhf myahv lawv mahv beeh burhxf lay day

Tsehv rgoeuh bpahxv neh, lahxv rgoeuhv bpahxv neh (sahv yohxv neh rgawf ngeh bpohxf ahv) dahf rgoeuhf yohxv neh rgawf nyahf.

Mawv oeuhf guuhv rgoeuh myahv neh burhxf, guuhv bauhv lauh cheehf lahf nyahf.

(?)

Yeh sah f myahv.....soohf rgeouh myahv neh burhxf

Soohf bauh lauhf shah koohv lahf nyahf.

Yehf mah zahv auhf myahv lawv mahv beeh burhxf

Nehxv dohxf lah xv nyeehf oeu h nahf tsawf doh xv lah xv hkoeuhf lay day....

Ngahf tsehv rgoeuh bpahxv neh, lah xv rgoeuhv bpahxv neh, tsahv rgoeuh hkohf neh, myahv rgoeuh gkehxf neh rgawf nyahf - Gkahxf myahv bawf tsauhv auhf, gah urh rgohxf hawf nehgawf ngeh jawf turh loh xv ehf yah jauhf urh meh.

Sahv yohxv neh rgawf ngeh bpohxf jawf ahv sah v rgoeuh yohxv neh lehf yah sah v urh meh.

Nehxv nyahfv gkahxf burhxf hkoeuhf neh burhxf urh nahf gkahxf rgoeuhf bpohxf neh, nyahv rgoeuh dauhf neh rgawf nyahf lehf sah v urh meh.

Dehvx muuhf sheehf myahv rgawf urh lehf jeehf jyahxf
Tauhv pauhv sahxf myahv lehf jeehf jyahxf urh meh.
Gahf mah ahv ahv yawxv teehv kauhf meehf neh.
Meehf mah zahv auhf myahv lawv burhxf lahf nyah jayf, hkoeuhf meehf neh.
Hawv dzahv rgoeuhf mahv mmf uuhf dawf sheehv mahv dauhv lahf nyah jayf,
Pzahv bohxf jawf eehv mahv sahxf, dawf bohxf yoohxv eeh mahv tmmv lahf nyah jayf.
Dzahv bah smmv lah nuuh tsahf, dawf bah smmv lah rgoeuhv lauhv lahf nyah jayf.
Hawv dzah rgoeuhf eehv mahv mmf, uuhf dawf sheehv eehv mahv dauhv, dzahv bohxf jawf eehv mahv
sahf, dawf bohxf yoohxv eeh mahv tmmv, dzoeuhv mah mahv gkurhxf hah urh ngah.
Dzoeuhv gkurhxf lay, zahv nmmf hahf law yoohxv lay tehv,
Chjeehxv mah mahv gkurhxf shmmf. Chjeehxv gkurhxf lay, zahv nmmf shawf law mahv beeh tehv,
ghkahxf mah mahv gkurhxf guuhf, ghkahxf gkurhxf lay, zahv nmmf ghkahxf law mahv beeh tehv, peehf
mah mahv gkurhxf nehxv, peehf gkurhxf lay

(?)

Sehf dzahf zahv muuhv rgoeuh nauh nuuh mahv beeh tsahf
Tauh pahf mmv byahv lahf neh-urh zuahf neh jauhf
Mawv oeuhf yeh sahxf meh byahxf yehf nehxv kurhv

(?)

Dah lahvx peehf neh tahf. Dah mauhf soohf hkoeuhf tsahxv urh lay.

Tauhv pauhv myahv neh burhxf law mahv seehv ahf,
Mawv oeuhf myahv neh rgawf nyahf
Mawv oeuhf zahv yoh oeuhf juuhv oeuhf tsayf oeuhf joo
Myahv neh rgawf nyahf day.
Yehf mah zahv auhf myahv lawv mahv beeh burhxf
Sahf mah zahv auhf myahv lawv mahv beeh burhxf lay
ngahf tsehv rgoeuh bpehxv neh, lahvx rgoeuhv bpahxv neh,
Yah rgoeuh mawf neh rgawf nyahf

Hurh ahv tauhv pauhv sahxf myahv rgawf urh lehf koohf urh meh. Hurh ahv zahv nyeehv rgahv baw urh
durhv auhf mahv ngurhf nahf, mahv zaw layf ah. Yah chjeehxv neh yah rgawf urh meh. Mahv loohxf
nyah neeh nahf urh meh.

Nahf Nyah Ehf Gahf Neh Hkahv Meh Paw Sheehv Dohxf Lay Urh Nahf: Beh Urh Ahv.....

Teehv Jawf chjahxv law mmf
Teehv zeehf nyah bah chjahxv lawv mahv beeh mmf
Chjahxv mmf sauhf jawf ngeh chjahxv jyahxv sauhf
Mahv hurhxf mmf jayf.

(?)

Chjahxv nmmf lawf ghkawxf myahv.

Yehf mah zahv auhf myahv lawv mahv beeh burhxf sah mah zahv-auhf myahv lawv mahv beeh burhxf lay.

Ngahf tsehv rgoeuh bpahxv neh lah xv rgoeuhv bpahxv neh.

Yah rgoeuh mawf neh, Dahf rgoeuh yohxv neh, rgawf nyahf.

Nehxv dohxv nahf lah xv nyeehf oeuh, tsawf dohxv nahf lah xv hkoeuhf lay. Ngahf sah rgoeuh hkohf neh rgawf nyahf.

Turh Hmmv Pahf Ehf Dzurhf Nahf:

Teehv jawf myahv law burhxf

Teehv zeehf nyahf bah myahv lawv mahv beeh burhxf neeh

Burhxf mah myahv neh burhxf lawa mahv seehv ahf

Ngahf lah xv mahxv myahv neh rgawf nyahf

Burhxf shuuhf myahv neh burhxf law mahv seehv ahf,

Lahxf shuuhf myahv neh rgawf nyahf.

Burhxf pyoohf myahv neh burhxf law mahv seehv ahf,

Lahxf pyoohf myahv neh rgawf nyahf.

Oohv mahxf buuh nayf ahv seehv myahv neh rgawf,

Lah mahxv buuh nayf ahv kmm myahv neh rgawf nyahf day.

Smmf ghkohxv rgoeuhv-eeh tahv dohxf

Smmv lahxf lauhf eehv tahv goohxf

Mawv oeuhf guuhv rgoeuh nyahv neh burhxf urh nahf

Boohf dohxf guuhv ahv rgoeuh jawf nahf, guuhv myah

Shah ghkohxv lah f nyahf;

Lah gah xhmmf ahv rgoeuh jawf meehf, ngahf shmmf

Myah shah ghkohxv lah f nyahf;

Guuhv myah shah dmmf, shmmf myah shah ghkohxv lah f nyahf;

Tsehv rgoeuh bpahxv neh, lah xv rgoeuhv bpahxv neh

Sauhv rgoeuh hkohf neh, yah rgoeuh mawf neh

Shah lah f nyahf day leh f sah v urh meh.

Nehxv myahv burhxf urh gahf neh, hkahv meh paw sheehv dohxf lay urhv jeehf jawf urh meh. Turh ngeh jawf, yah beeh dawf urh ahv;

Jawv jeehf jawv rgahxv urh bauhv dahv

Yah kayv meehv shehf bauhv dahv (yah chjeehxf kayv muuhf)

Hauhv tsay, leh f kurhv hawf yah beeh dawf urh meh.

Zurhf Burhxf Chmmv Ngeh:

Haw dzahv rgoeuhf mahv mmf nyah jayf hkoeuhf rgahv nyah bawv zehf yahv auhf; uuhf dawf sheehv eeh mahv dauhv

Dzahv bohxf jawf ngeh mahv sahf;

Dawf bohxf yoohxv ngeh mahv tmmv lahf nyah jayf;

Yehf mah zahv auhf ohxv lawv chjahxv

Sahf mah zahv auhf goohf law gah lahf nyah jayf,

Teehv jawf ohv law chjahxv ngeh, teehv zeehf nyah bah ohxv law mahv beeh chjahxv,

Teehv jawf goohf law gah ngeh,

Teehv zeehf nyah bah goohf law mahv beeh gah lay.

Ahv mauhf mauhf shaw mahv shahv shahv ahf;

Hahv guuhv law mauhf mahv peeh choeuhf-ahf.

Ngahv zahv loh mah myurhxv lehf rgeh law nmmf

Ngahv zahv loh mah mahv beeh myurhxv,

ngahf mawv oeuhf yehxf sahf oohxf dauhv daw neh

Yehf mah zahv auhf ohxv lawv mahv beeh chjahxv

Sahf mah zahv auhf goohf law mahv beeh gah,

(?)

Zauhf zah meehv mah zurhf dauhv chmmv eeh mahv ngurhf

Zurhf zah meehv mahxv zurhf burhxf chmmv urh lay,

Zurhf zah meehv mahxv zurhf burhxf chmmv urh,

Ngahf tsehvrgeuh bpahxv neh, lahxv rgoeuhv bpahxv neh,

Mawv oeuhf yehxf sahf oohxf dauhv daw neh

Hkoeuhf rgahv nyah bahv yehf zahv auhf, chmmv nyahf

(yah oohxf shuuhf hkoeuhf bpehxv hawf lehxv nehv urh meh.)

Uuhf burhxf dgtehxv-ehf chmmv nehv lahxv, mehv lahf oohv doohv nahf nyah lehf ehf lahf ngeh jaw:

Ahv soohf rgahv ngah lehxf hkoeuhf rgahv urh tsawf nyauhf ehf neh.....

Hkoeuhf rgahv nyah bahv zehf zahv auhf

Chjeehxv yoohxf mahv sahf beehf yoohxf mahv tmmv nyah jayf.

Hawv dazahv rgoeuhf mahv mmf uuhf dawf sheehv-eeh mahv dauhv nyah jayf.

Ahv mauhf mauhf shaw mahv shahv ahf

(?)

Hkahv guuhv law mauhf mahv peeh choeuhf ahf,

ngahv zahv loh mah myurhxv lehf rgeh law nmmf,

Ngahv sahv loh mah mahv beeh myurhxv lay.

Ngahf mawv oeuhf uuhf dteehxf yehxf sah f uuhf dteehxv hkmmv neh booh nyahf day.

Hkahv Meh Nahf Nyah Leh f Ehf Neh, Mehv Ohxv Mehv Dtahxv Nahf Nyah Ehf Nahf:

(Hkoeuhf rgahv)

Nyah bahv zehf zahv auhf

Ahv mauhf mauhf shaw mahv shahv chjeehxv ahf tawf;

(?)

Ahv guuhv law mauhf mahv choeuhf chjeehxv ahf,

Ahv guuhv law mauhf mahv beeh choeuhf

Ngahv zahv loh mah auhf mahv beeh myurhxv,

Mawv oeuhf uuhf dteehxf yehxf sah f uuhf dteehxv hkmmv neh booh nyahf:

(uuhf chjoohxv auhf tohf neh yah urh)

(Mawv oeuhf yehxf sah f uuhf dteehxv hkmmv neh, hkmmv hkahf dahxf shaw hkmmv neh.....bpoh nyahf)

Nyohv Tauhv Tohf Urh:

Yahv oohv choeuhf mahv jyahxf nahf, lawf bawv goohv cheehf, tsawv tsuuhxv leh f bawv law auhf dawxf auhf neh yah cheehv tauhv lah f urh ghkawxv jyahxf urh meh.

Dahv ohxf ah f yauhv chooh urh ahv, nyohv mah choeuhf byehf lah v dtahxf hauhv chauhf chooh urh ahv nyohv mah choeuhf tayv, yehf mah zahv auhf ohxv lawv chjahxv lah f nyah jayf.

Sahf mah zahv auhf goohf law gah lah f nyah jayf.

Yehf mah zahv auhf ohxv law mahv beeh chjahxv sah f mah zahv auhf goohf law mahv beeh gah.

Dahv ohxf ah f yauhv chooh urh nyohv mah choeuhf dah f ohf.

Ahv rgauhf choeuhf nyohv mah choeuhf yurhxv ohf.

Dahv ohxf ah f yauhv choeuhf urh nyohv mah choeuhf deh f ahv,

Yehf mah zahv auhf nyohv tauhv mahv beeh tauhv lay.

Lahf Pyahf Teh Urh:

Shahv yohxv yoohf neh ghkawxv muuhv

Yah mah yah gkahxf yoohf neh ghkawxv muuhv,

Yah teh urh meh. Teehv dawv eehv mahv tohf nyah nahf,

Yah mah yah gkahxf hkoeuhf yoohf neh, hooHV ayv, hooHV-ayv leh f teh ghkawxv dohxf eehf urh meh.

Teh ngeh jawf

Ahv chjooHxf bpaihxf

Ahv Tsahxf bpaihxf

Pyahf eehf bpaihxf

Pyahf pohf bpaihxf - lehf hurhf durhv ehf bpohxf ehf bpohxf ehf, shurh urh dtehxxv meh.

Meehv Lauhf Joohv Urh:

Tsawv rgohxxv dawv peh jawf urh meehv yoohf mahv nyah hawf ngah lawf; Kmmf tsohxf dawv peh jawf urh meehv yoohv mahv nyah ngah; Tsawv rgohxxv dawv peh jawf lah lauhf, kmmf tsohxf dawv peh jawf lah shehv urh ngah.

Ngah koohv lohxxv-ehf koohv day; Ngah yoeuh lohxxv-ehf yoeuh day.

Lehf tohf hawf, bpawxxv lawxxv ngah kauhv yurhxxv dzayf neh shehxf shehv urh meh. (zahv auhf lah lauhf ngeh jawf)

Tsawv rgohxxv jawf urh meehv shuuhf ohf, kmmf tsohxf jawf urh meehv gahv ohf, Tsawv rgohxxv dawv peh jawf lah lauhf urh mahv ngurhf, kmmf tsohxf dawv peh jawf lah shehv urh mahv ngurhf ngah.

Meehv law ahv jayv meehv ngah; meehv law hoh shoohv meehv,

Guuhf lawv ahv jayv urh ahv guuhf ngah; guuhf lawv hoh byaw urh ahv guuhf ngah;

(?)

Baw ah law nahxf meehv, uuhf rgah law nahxf meehv,

Guuhf sah f sah zah meehv, Rgohxxv pyoohf pyoohf hkmm meehv,

Dmmv rgah lah zurhf meehv; Dmmv rgah lah zurhf meehv neh meehxf nyahf.

Bpawxxv lawxf ngah koohv koohv urh lohxxv-ehf koohv,

Ngah yoeuhf yoeuh urh lohxxv-ehf yoeuh day, mmf urh rgahv shahf eehv choehf, pyahv dmm.....(?)

Yaw Ghkahxf-ehf Mahf Deehf Lah Lauhf Urh Nahf:

Meehv law ahv jayv-ay meehv, meehv law loh shoohv meehv

(?)

Hoh Shoohv meehv meehv rgahv ghkahxf lahf nyah jayf.

Guuhf lawv ahv jay guuhf, guuhf lawv hoh byaw guuhf,

Hoh byah guuhf neh meehv rgahv ghkahxf lahf nyah jayf,

Meehv law hoh shoohv auhf meehv-awf neh meehv lawv mahv beeh ghkahxf.; guuhf lawv hoh byaw guuhf neh meehv law mahv beeh ghkahxf lay, mawv oehf uuhf dteehxf hkmmv neh, yehxf sah f uuhf dteehxxv hkmmv neh, hkmmv hkauhf dahxf shaw hkmmv neh, ngahf tsehv rgoeuh bpahxxv neh., lahxxv rgoeuhv bpahxxv neh, jeehf rgoeuh hkmmv neh, tsahv rgoeuh hkohf neh joooh nyahf, lehf tohf hawf sehv durhxxv rgoeuhv lehxxv urh meh.

(jeehf bahv lehf tohf gahf neh jeehf bahv mahv auhf ah.)

Sheehv Tsauh Tsauh urh:

Meeh surhv sheehxv durhxf nahf, meeh lauhf sheehv tsauhv.

Chahf lahxxv meeh durhxf nahf mahf lahxxv sheehv tsauh,

Ahv yuuhxv sheehv durhxf nahf ahv nyeehf sheehv tsauh nyahf

Lawf kauhv sheehv dohxf nahf lawf bauhf sheehv tsauh lahxxv churhv sheehv dohxf nahf churchv eehf sheehv tsauh, lawf ghkawxxv sheehv dohxf nahf lawf bauhf sheehv tsauh nyahf ohxf bahv sheehv dohxf nahf ohxf kmmf sheehv tsauh nyahf day. (Hkoeuhf nahf ahv jayv ghkawxxv teehv jayv rgoeuhv lehxxv urh dtehxv meh.)

Ahf Hoh Byoeuh Auhf Tsauh Urh:

Pehf hkauhv pehf pyahv neh ahf hoh byoeuh auhf baw baw-ehf, dteehxf dteehxf, dteehxf pahf chaoh dteehxf leh f yah baw urh meh. Ahf hoh mahv chauh neeh nahv layf nahf, tseehf layf urh meh.

Jeehf Gawxf Pyehv Urh:

Tsawf hahv mahv muuhv ahv, tsawf hahv loohv leehf dohxf lahf ngah.

Byahv doohf meh hooahv ahv. Byahv doohf dawv yurh dohxf lahf ngah.

Tsawf jawf yehf kah auhf ohxv chjahxv lay awv;

Bpahxv puuhf yehf kah bawf auhf boeuhv myurhxv lay awv,

Mmv mehf zahv meehv mehf dawv ohf,

(Hkoeuhf nyeehv ngahv urh)

Oeuhf mmf auhf shahv dzahv jeehf dawf lay-awv

Mmv mahxv zahv yoh mahxv zurhf oh,

(Hkoeuhf nyeehv rgahv urh)

Shahv dzahv lay, jeehf dawf lay-awv.

Jeehf mahxv mahv dawf-ehf teehv nauh rgoeuhv bpohxf

Shahv meh mahv dzahv-ehf teehv shawv rgoeuhv dzahf dzahv lay awv,

Bpahxv puuhf yehf gah bawf auhf, boeuhv myurhxv lay,

Tsawf jawf yehf kah auhf ohxv chjahxv lay

Byahv doohf mahv muuhv, byahv doohf dawv yurh mawf,

Tsawf hahv meahv muuhv, tsawf hahv loohv leehf rgahv auhf

Hkoeuhf rgahv auhf ohxv chjahxv lay awv, leh f hkoeuhf rgahv urh tsawf myauhf koohf neh, jeehf bahv yah shehxf kah urh meh.

Tseehf dahf jeehf, deehv hawf mmv mehf zahv meehv mehf dawv ohf, hkoeuhf nyeehv rgahv urh oeuhf mmf dauhv auhf shahv dzahv jeehf dawf lay awv leh f deehv hkahf urh meh.

Jeehf bahv hkahf kah ngeh bpohxf jawf ahv, mmv mahxv zahv yoh mah zurhf ohf, Teeh shawv mahv dzahv rgoeuhv dzahf dzahv lay awv, teehv nauh mahv dawf jeehf dawv rgoeuhv seehv dawf lay awv, hkoeuhf nyeehv rgahv urh oeuhf mmf dauhv auhf leh f hkahf kah urh meh.

Ah duuh urh tsawf hahv auhf zaw lahf ngahf tohv lehf nahf

Teehv hmmv ahv, meehv shuuhxv hkoeuhf rgahv neh yah hkawv yah beeh baw dohxv nehv meh.

Meehv shuuhxv hkoeuhf rgahv urh nuuhf gawv shehf pyahxf shurh pyahxf hawf neh, uuuhf chjooxv shehxf dohxv hawf oohv doohv auhf dtehxf hawf neh beeh dawf nahf jeehf urh meh.

Mahv rgahv layf nahf yehf mawv urh nuuhf gawv jeehf yah jauhf chaw nehv meh.

Tsahv layf urh nahf, yoohxv ghkahxf hawf neh, burhf lahf nahf tahv layf urh meh.

Mahv beeh zaw lahf mawxv nahf, chawv dauhv auhf oohf layf ngeh, oohv jeehf kauhv ngawv ghkehv hawf surhv auhf tsehv tehv tahv nahf rgoeuhv urh meh.

Pyehv Ghkohxv Ngeh Jawf:

Mmv mahxv zahv yoh mahxv zurhf, yehf mah zahv auhf ohv tahv chjahxv, sah mah zahv auhf goohf tahv gah, mmv mehf zahv meehv mehf daw, yehf mah zahv auhf ohv tahv chjahxv, sah mah zahv auhf goohf tahv gah; yehf mawv ahv chaw chaw byahf ohf, mawv chaw ahv chaw chaw zahv ohf. Tsawf hah mahv muuhv tsawf hah loohv leehf, byahv doohf mahv muuhv byahv doohf dawv yurh, Tsawf tsayf auhf tsohxf ahv chawv auhf mahv ehf, hurh rgahv auhf day. Mehv tayf ahf tsohxf mahv ngehv day. Hurh rgehv neh ngehv urh gahf.

Yehf mawv ahv chaw chaw byahf, mawv chaw ahv chaw chaw zahv, mmv mehf zahv meehv mehf daw, mmv mahxv zahv yoh mahv zurhf.

Shahv urh ahv jeehf kah jeehf lauhv shahv auhf kah yawv dawv yawv auhf rgohxv layf, Hkmmv hkauhf dahxf shaw hkmmv neh, jeehf shuuhf hkehv rgeh eehf poohv seehv neh, Dahf rogeuh dzmm neh, dahf bawv law neh, (Tsawf myauhf, Dzmm dehv neh toeuhv cheh hawf) Hkoeuhf rgahv auhf lehf yah toeuhv cheh urh meh.

Meehf Doohv Soohxv Gahf:

Uuhf hkahv puuhf ahf lawf yaw dehv teehv mawf nyehxv hawf meehf tsahv oeuhv lauhv auhf dawxf oohf neh mahv beeh dohxv lahf nyah pahv-ehf yah peehv tehv tahv meh.

Hkoeuhf nahf, ahf lawf hkoeuhf mawf hkahv lehf pyurhvx-eehf neh gkurhxf meehv dzahv auhf yah bpuuhxf meh. Hkahv lehf bpuuhxf lehf urh nahf, yaw yohxv beeh yohxv-eehf neh (?) mehf tsahxv teehv tsahxv auhf dawxf oohf tahv hawf, yah peehv tehv tahv meh.

Hkoeuhf nahf meehf doohv soohxv urh rgahv auhf beeh dawf neh jawf. Hkahv lehf hkoeuhf hawv dzahv urh koohv tsahxv teehv tsahxv auhf, seehv loeuhf mahv pah dzahf uuuhf koohv tsahxv nyeehv tsahxv kurhv hawf yah beeh dawf meh. Turh lohvx-ehf kurhv neh jawf, boeuhf loeuhf dtawxv urh mahv byohxf eehf urh seehv hkoeuhf mahv yah beeh dawf ah. Hkmmv mahv teehv hkmmv auhf kurhv hawf yah beeh dawf meh. Teehv hkmmv beeh dawf nah mahf deehf tahv layf meh.

Zahv durhv auhf ahv, hkahv lehf koohv tsahxv auhf neh teehv ghkehxf, seehv loeuhf mahv pah dzahf uuhf koohv tsahxv teehv tsahxv dtehxf-ehf yah beeh dawf urh meh. Mahv tahv layf urh lehf mahv baw ahf.

Rgawf mawf auhf mahf choohv mahf looh looh looh-ehf yaw dzuuhxf dzuuhxf gahf.

Seehv loeuhf mahv pah ahf bawv doohv cheehf yoohf-awf, sahv durhxv-nehv-ehf seehv kurhv hawf neh yah lehxf meh. Doohv cheehf yaw guuh ahv muuhv dzevh urh meh. Nyeehv bpohxf smmv bpohxf seehv lehxf nahf tahv layf urh meh.

Teehv hkehv teehv hkehv myahxv layf gahf.

Tsawf hahv teehv rgahv nah mahv noeuhv gahf myahxv layf neh jawf.

Seehv loeuhf mahv pah yaw rgauhf yaw muuhv teehv seehv bpohxf tahv yawv. Hkoeuhf nahf, hawv sahxv nymmf lahxv hkoeuhf jyahxf urh meeh chehf yaw huuhv teehv kauhf , yoohf hawf tseevh shawf neh tsawv booh auhf mahv gahf neeh lauhf □□□□□eh gkurhxf yah bpuuhxf nehvmeh. Hkoeuhf nahf, seehv loeuhf mahv, pah hkoeuhf seehv yehv bpahxf hawf, hkmmv mahv teehv hkmmv, cheehv hkmmf neh, bpuuhxf tahv urh meeh chehf hkoeuhf hkmmv mahv hkoeuhf hkmmv urh lahv dtahxf bahxv dahxf hawf, seehv loeuhf dzahf uuhf, meeh chehf hkoeuhf kauhf hkoeuhf dtahxf yah nyehxv shehv dahxf urh meh. Dzahf uuhf hkoeuh myahxv layf tahv urh hkoeuhf rgahv auhf beeh dawf nahf tahv layf urh meh.

Hawv pehf tauhf lahxv hkoeuhf nahf urh. (baw mah) jahv lehf urh jyahxf rgahv.

Baw mah lahxv hkoeuhf, jahv lehf tauhv tauhv-ehf teehv hkehv teehv hkehv nahf lahf ngeh jawf.

Shawf jyehxf neeh rgeh-urh mehf tsuuhxv mehf shuuhf yaw loeuhf teehv durhv yoohf neh uuhf chjoohxv nehv ehf, gkawxf kurhv yawv, yaw ghkahf-ehf mahv beeh tawf neeh gkawxf kurhv rgahv nahf, mehf tsahxv teehv, tsahxv auhf teehv ghkehxf byauh dawxf oohf tahv hawf shmmf kauhv teehv kauhv auhf meehv dzahv bpuuhxf nayf ghkahxf layxv hawf neh, mehf tsahxv lahxv hkoeuhf yah chawv bpohxv nehv meh. Oohv hkoeuhv dohxf jeehf nahf shmmf hkoeuhf rgawf dzeh nyah meh.

Hawv dzahv rgahv hawf neh tsayf ngahv nah teehv byauh lahf nahf, hawv dzahv urh koohv tsahxv smmf tsahxv auhf, meehv dzahv bpuuhxf tahv urh sahv durhxv ahf dooh ahf nuuhxf huuh neeh kurhv hawf yah dawf nehv meh. Oohv shawv teehv bpohxf, oohv chjeehxv teehv bpohxf lehf teehv nauh nyeehv bpohxf yah dawf meh. Ahf ghkohxv nahf byauh lahxv urh durhv ahv teehv seehv byauh neeh dawf nehv nahf tahv layf meh. Yaw myauhf mahv nahf byauh lahxv urh durhv ahv, nyeehv jawv byauh neeh dawf nehv nahf tahv layf meh.

Zahv urh oohv doohv auhf mahf guuhv loh xv-ehf dohxf dohxf-ehf nahf gah?

Yah hkawv gawf dturhxf urh gawf dzeehv toehv leh xv nehv nahf, guuh layf hawf gah yawxf kah jeehf meh.

Oohv doohv auhf mahf choohv mahf looh looh gahf; jawv rgahf lahf mah-urh ahf bawf bah ghkohxf hkahv loh hkoeuhf dtahxf seehv hawf.

Oohv doohv hkoeuhf dtahxf yah leh xv nehv meh. Nyeehv nauh smmv nauh leh xv nehv nahf byohxf eehf meh.

Surhv Yaw Ghkahxf-ehf Gawf Gahf:

Teehv jayv eehv mahv kurhv urh shawf jyehxf neeh rgeh urh mehf tsuuh xv mehf shuuhf yaw loehf yoohf neh, uuhf chjooh xv nehv-ehf hkahv meh-auhf yah myoohf tahv meh. Teehv hkehv myoohf neh meh dzeh lehf nyeehv bpohxf smmv bpohxf jauhf nehv nahf surhv gawf urh tahv layf meh.

End for now.